

NORMATIVI ZELENE INFRASTRUKTURE U PLANIRANJU I PROJEKTOVANJU

DKAS

HRVATSKO
DRUŠTVO
KRAJOBRAZNIH
ARHITEKATA

Udruženje pejzažnih arhitekata Srbije

Dragan Vujičić

PUT KA ZAKONSKOJ REGULATIVI ZELENE INFRASTRUKTURE U SRBIJI

25. oktobar

2024.

pejzaž-krajina-krajobraz

PUT KA ZAKONSKOJ REGULATIVI ZELENE INFRASTRUKTURE U SRBIJI

Sadržaj:

- **Uvod**
- **Osvrt na prošlost**
- **Današnje stanje**
- **Mere za budućnost**
- **Umesto zaključka**

A stylized map background showing a river in blue, urban areas in light purple, and green spaces in light green. A road or path is highlighted in a darker green, crossing the river.

PUT KA ZAKONSKOJ REGULATIVI ZELENE INFRASTRUKTURE U SRBIJI

UVOD

Gradovi su životna sredina za većinu stanovnika (u Srbiji oko 60%), zbog čega je kvalitet životne sredine u gradovima veoma bitan.

Jedna od **mera unapređenja životne sredine** je **ZELENA INFRASTRUKTURA** - mreža prirodnih i prirodi bliskih prostora. Kroz pozitivne **usluge ekosistema** ona unapređuje klimu, vazduh, vodu, zemljište, prostore za rekreaciju, sliku grada...

U Srbiji često imamo situaciju da se **elementi zelene infrastrukture**, (zeleni i drugi prirodi bliski prostori) umesto da se razvijaju, često **ugrožavaju**:

- **prednost** u korišćenju prostora **imaju profitabilniji objekti**
- često su **iznad opštih interesa parcijalni interesi kapitala (investitora)** ili politički interesi
- **uprkos planiranju**, zelena infrastruktura se **ne realizuje** onako kako je planirano
- **postojeće** zeleni (prirodi bliski) prostori **su ugroženi, čak i kad su mogli biti očuvani (jer ne postoji obaveza)**
- ...

Jedan od uzroka ugrožavanja i slabog razvoja koncepta zelene infrastrukture u Srbiji jeste **odsustvo obavezujućih pravila** (koja štite javni interes), **odnosno odgovarajuće zakonske regulative**.

Interes **struke** je da se regulativa bude **funkcionalna i primenljiva**.

Kakva je **regulativa** u Srbiji?

PUT KA ZAKONSKOJ REGULATIVI ZELENE INFRASTRUKTURE U SRBIJI

OSVRT NA PROŠLOST

NAREDBA UPRAVE BEOGRADA IZ 1863.

Za posađena **STABLA** U DRVOREDIMA se kaže:

*"Da bi se odgajila i bolje održala i sačuvala, Upraviteljstvo varoši je naredilo da ih svaki ispred svoje kuće, dućana ili placa, **dužan bude zalevati i u dobrom stanju održavati** ogradu oko njih. Uvek će se odrediti i obznaniti vreme kada ih treba zalevati, a koji ne bi poslušao naredbu ovu, kazniće se po zakonu i **platiće štetu ako bi drvo uginulo**"...*

PLAN EMILIJANA JOSIMOVIĆA ZA BEOGRAD IZ 1867.

Emilijan Josimović (1823-1897) je izradio **prvi regulacioni plan za Beograd** koji je sadržao i **prvi oblik planirane zelene infrastrukture u Srbiji**.

Plan je predviđao pretvaranje Kalemegdana u „**divotan park**“, formiranje **botaničke bašte**, i niza od **šest „sadova“** duž nekadašnje ivice „varoši u Šancu“.

Plan je realizovan i tako su nastali **zeleni „sadovi“** u Beogradu: Topličin venac, Kopitareva gradina...

GRAĐEVINSKI ZAKON IZ 1931. (KRALJEVINA JUGOSLAVIJA)

Prvi put je zelenilo zvanično uvedeno u neki zakon.

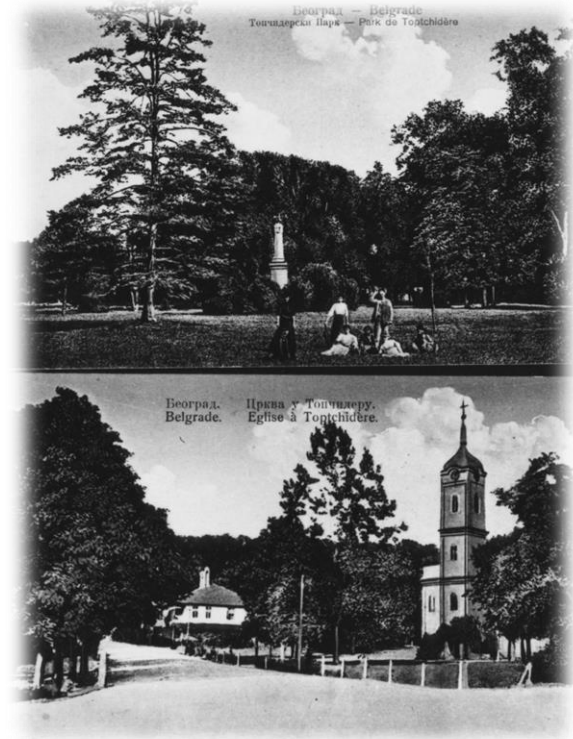
Član 17: definiše pojam „**Zaštitni pojas**“

Član 18: „**Javni sadovi i zelenila**“

Član 19: „**Pošumljavanje van regulacionog plana**“

Član 20: „**Proglašenje narodnim parkom**“.

Proglašenje „prirodnih lepota“ u nacionalni park je u to vreme bilo **deo Građevinskog zakona**, a odnosilo se na predele izvan regulacionih planova naselja.

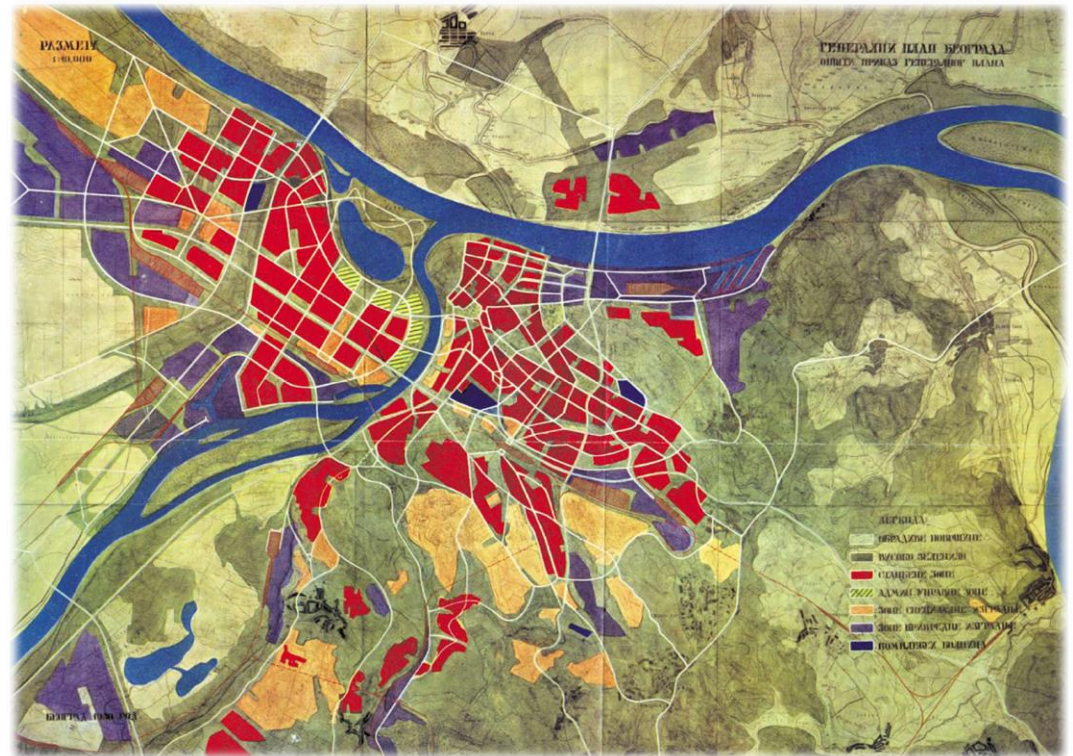
ZAČETAK PLANIRANJA „SISTEMA ZELENILA“ – GP BEOGRADA 1950.

Plan je **prvi put** prikazao **zelenilo i rekreaciju** kao integralni deo plana. Koncept je razvijao **Aleksandar Krstić** (prvi pejzažni arhitekt u Srbiji).

Aleksandar Krstić
(1902-1980)

Generalni plan Beograda 1950.

PLANSKO REGULISANJE „SISTEMA ZELENILA“ – GUP BEOGRADA 1972.

Znatno razvijeniju zelenu mrežu dao je GUP Beograda 1972. Autor tog dela plana je bio *Stevan Milinković*, pejzažni arhitekta i planer – urbanista.

Stevan Milinković
(1926-1992)

PLANSKO REGULISANJE „SISTEMA ZELENILA“ – NEDOVOLJNA REALIZACIJA

Planovi nisu bili dovoljni...

...od ideje planova do realizacije **nedostajala je obaveznost** očuvanja prostornih resursa za zelenu mrežu jer (osim planova) **nije bilo druge zakonske regulative.**

ZAKON O PODIZANJU I ODRŽAVANJU ZELENIH POVRŠINA – 1972.

Na inicijativu prof. Tome Bunuševca 1972. je donet **prvi zakon** iz ove oblasti u Srbiji. Imao je svega 11 članova, odnosio se na **obavezu lokalne samouprave da donosi program održavanja**. Zakon nije **sistemski osmišljen** i vrlo brzo je **ukinut (1975)**.

*Toma Bunuševac
(1914-1997)*

Члан 2.
Под зеленим површинама у смислу овог закона сматрају се:

1. јавне зелене површине — паркови, скверови, дрвореди, травњаци, зеленило стамбених насеља, зеленило уз саобраћајнице, парк-шуме и сл.;
2. заштитни појасеви насеља и индустријских зона, пољозаштитни појасеви, зеленило дуж обала река и других водених површина, осим шумских заштитних појасева који су саставни део система одбрану од поплава;
3. зелене површине посебне намене и ограничено корисности: ботанички вртови, зоолошки вртови, етно-паркови, гробља, меморијални споменици при- роде;
4. зелене површине радних и других организа- ција;
5. зелене површине за спорт и рекреацију (иг- ралишта за децу, школска дворишта и вежба- лишта, спортски терени и центри, рекреациона подруч- ја и сл.);
6. зеленило дворишта, окућница, викенд насе- ља, камп-простора, туристичких локалитета и изле- допривредна земљишта и на делове природе на ко- је се примењују други прописи.

Одредбе овог закона не односе се на шуме, по- љопривредна земљишта и на делове природе на ко- је се примењују други прописи.

71

На основу члана 197. став 2. Устава Социјали- стичке Републике Србије издајем

УКАЗ О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ПОДИЗАЊУ И О- ДРЖАВАЊУ ZELENIH POVRŠINA

Проглашава се Закон о подизању и одржавању зелених површина, који је донела Скупштина Социјалистичке Републике Србије на седници Репуб- личког већа од 24. фебруара 1972. године и на сед- ници Привредног већа од 24. фебруара 1972. године.

РС број 10

у Београду, 24. фебруара 1972. године

Председник Скупштине,
Драгослав Марковић, с. р.

ЗАКОН О ПОДИЗАЊУ И ОДРЖАВАЊУ ZELENIH POVRŠINA

Члан 1.

Зелене површине у насељеним местима и пре- делима обухваћеним просторним плановима, поди- жу се и одржавају на начин који омогућаје очува- ње и унапређивање природних вредности ради остваривања штоповољнијих услова човекове сре- дине.

Опште услове заштите, начин подизања и одр- жавања зелених површина и вођење података о зе- леним површинама уређује општинска скупштина.

пачачито:
— приказ и анализу постојећег стања обухваће- них и потенцијалних површина, са Сиолошком ос- новом;
— техничке и друге податке о утицајним фак- торима у подизању и рационалном одржавању зеле- них површина, идејна решења и економско-технич- ка образложења са предлаженом потребних сред- ства.

Члан 5.

Израда програма поверава се по правилу спе- цијализованим организацијама које су регистроване за делатности из области озелењавања и пејзажне архитектуре.

Члан 6.

Програм подизања зелених површина може се изузетно донети и за површине за које није до- нет просторни план.

Члан 7.

Уређивање и одржавање зелених површина у друштвеној својини поверава се одговарајућим ко- муналним радним организацијама и другим за те- послове оспособљеним организацијама, односно ор- ганизацијама које имају право коришћења земљиш- та у чији састав улазе зелене површине.

Зелене површине у својини грађана и грађан- ских правних лица уређују и одржавају њихови сопственици, односно корисници.

Члан 8.

Под уређивањем и одржавањем зелених повр- шина подразумевају се поступци и мере које обез- беђују нормалан развој заступљених биолошких е- лемената (флоре и фауне), трајност њихових фи- зичких, здравствених и естетских вредности у од- говарајућим условима средине, као и функционал-

ZAKON O ZAŠTITI PRIRODE – 1975.

Nekoliko **načela** iz *Zakona o podizanju i održavanju zelenih površina* (četiri člana) je ugrađeno u **Zakon o zaštiti prirode** iz 1975, ali je i to nestalo posle nekoliko godina.

V — ОСНОВНА НАЧЕЛА О ПОДИЗАЊУ И ОДРЖАВАЊУ ЗЕЛЕНИХ ПОВРШИНА

Члан 49.

Зелене површине у насељеним местима и подручјима обухваћеним урбанистичким плановима подижу се и одржавају на начин који омогућује очување и унапређење природних и радом створених вредности животне средине.

Општи услови заштите, као и начин подизања и одржавања зелених површина утврђују се у општини.

Члан 50.

Под зеленим површинама у смислу члана 49. овог закона сматрају се:

1) јавне зелене површине — паркови, скверови, дрвореди, травњаци, зеленило стамбених насеља,

PLAN PREDELA U ZAKONU O PLANIRANJU I UREĐENJU PROSTORA – 1995.

Plan predela je trebao da reguliše područja nacionalnih parkova, rekreaciona i turistička područja, park-šume, područja kulturno-istorijskih spomenika, prirodna dobra i rubne zone gradova.

Neko vreme je egzistirao u *Zakonu o planiranju i uređenju prostora i naselja*, ali **nije zaživeo u praksi**, pre svega zbog postojanja **Prostornog plana područja posebne namene** koji je u praksi pokrивao sve ono što je trebalo da bude u okviru „plana predela“.

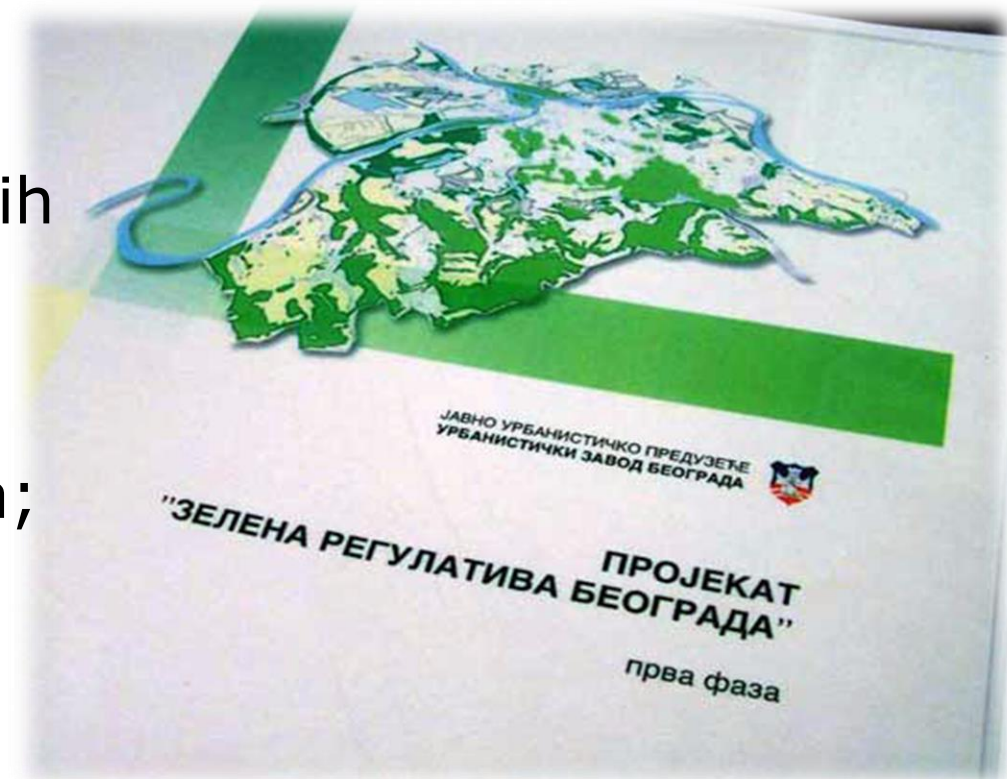
Vladimir Macura (1942-2021)

PROJEKAT „ZELENA REGULATIVA BEOGRADA“ (2002-2019)

Ovaj projekat je nastojao da **unapredi regulativu na LOKALNOM nivou**, ali je aktivirao i **inicijative za rad na zakonu o zelenilu**.

Imao je 4 faze:

1. Nacrt Odluke o zaštiti i unapređenju zelenih površina Beograda;
2. GIS zelenila Beograda;
3. Kartiranje i vrednovanje biotopa Beograda;
4. Plan generalne regulacije sistema zelenih površina Beograda (usvojen 2019).

RAD UDRUŽENJA PEJZAŽNIH ARHITEKATA SRBIJE NA IZRADI ELEMENATA PREDLOGA ZAKONA O ZELENILU (2009-2020)

Podstaknuti projektom „Zelena regulativa Beograda“ strukovno udruženje pejzažnih arhitekata je pokrenulo **aktivnosti na izradi regulative** (na republičkom nivou).

S obzirom da ovakvu regulativu **ne može izraditi pravna struka**, pokrenuta su određena **istraživanja u okviru profesija** koja treba da **stvore osnovu za odgovarajuću regulativu**.

RAD UDRUŽENJA PEJZAŽNIH ARHITEKATA SRBIJE NA IZRADI ELEMENATA PREDLOGA ZAKONA O ZELENILU (2009-2020)

Udruženje pejzažnih arhitekata Srbije organizovalo je **radionice, ankete, predavanja, okrugle stolove i tri tematska projekta** i prikupilo mnoštvo korisnih informacija. Rezultati su objavljeni u nekoliko **publikacija**.

NA KRAJU...

Uprkos određenim aktivnostima, danas u Srbiji ipak **ne postoji konkretna regulativa koja se odnosi na zelenu infrastrukturu.**

Postoji jedan član (20) u **Zakonu o zaštiti životne sredine** koji se odnosi na **javne zelene prostore** i obavezu lokalnih samouprava da brinu o njima.

U nekim **drugim zakonskim aktima** postoje elementi koji imaju vrlo **indirektne veze** sa zelenom infrastrukturom.

A map showing a river (blue) with a road (grey) crossing it. The surrounding areas are colored in shades of green and purple, representing different land use or infrastructure types. The map is partially obscured by a light green background on the right side.

PUT KA ZAKONSKOJ REGULATIVI ZELENE INFRASTRUKTURE U SRBIJI

DANAŠNJE STANJE

ANALIZIRANI AKTI

S obzirom da **ne postoji poseban zakon**, analizirani su razni akti i tražena veza sa zelenom infrastrukturom.

USTAV REPUBLIKE SRBIJE

ZAKONI I PODZAKONSKI AKTI ZNAČAJNI ZA ZI

AKTI JAVNE POLITIKE (STRATEGIJE)

ODLUKE NA LOKALNOM NIVOU

PROSTORNI/URBANISTIČKI PLANOVI

USTAV REPUBLIKE SRBIJE

Član 24: „**Ljudski život je neprikosnoven...**“.

Član 74: „**Svako ima pravo na zdravu životnu sredinu i na blagovremeno i potpuno obaveštavanje o njenom stanju. Svako, a posebno Republika Srbija i autonomna pokrajina, odgovoran je za zaštitu životne sredine. Svako je dužan da čuva i poboljšava životnu sredinu.**“

Član 97 – tačka 9: „**Republika Srbija uređuje i obezbeđuje...održivi razvoj; sistem zaštite i unapređenja životne sredine; zaštitu i unapređivanje biljnog i životinjskog sveta...**“

S obzirom da je zelena infrastruktura jedan od načina da se stvori kvalitetno životno okruženje, može se reći da **postoje jasne ustavne osnove za razvoj koncepta zelene infrastrukture, kao i za razvoj regulative** koja će uređivati tu oblast.

ZAKONI I PODZAKONSKI AKTI ZNAČAJNI ZA ZELENU INFRASTRUKTURU

U Srbiji **ne postoji poseban zakon** o zelenoj infrastrukturi

Postoji **25 zakonskih akata koji su od značaja (ili bi trebalo biti značajni)** za zelenu infrastrukturu. To su akti iz oblasti:

- **Zaštite životne sredine**
- **Zaštite prirode i gazdovanja prirodnim resursima**
- **Uređivanja prostora**
- **Komunalnih delatnosti**
- **Kulturnog nasleđa i učešća javnosti**

AKTI REGULATIVE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

ZAKON O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE (2018)

ZAKON O PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU (2009)

ZAKON O STRATEŠKOJ PROCENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU (2010)

ZAKON O ZAŠTITI VAZDUHA (2013)

ZAKON O ZAŠTITI OD BUKE (2021)

ZAKON O KLIMATSKIM PROMENAMA (2021)

AKTI ZAŠTITE PRIRODE I UPRAVLJANJA PRIRODNIM RESURSIMA

ZAKON O ZAŠTITI PRIRODE (2021)

ZAKON O ZAŠTITI ZEMLJIŠTA (2015)

ZAKON O VODAMA (2018)

ZAKON O ŠUMAMA (2018)

ZAKON O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU (2018)

UREDBA O EKOLOŠKOJ MREŽI (2010)

ZAKONI O POTVRĐIVANJU MEĐUNARODNIH KONVENCIJA:

- Evropska konvencija o predelu
- Konvencija o biološkoj raznovrsnosti
- Konvencija o zaštiti kulturne baštine
- Konvencija o močvarama
- Konvencija o očuvanju evropske divlje flore, faune i prirodnih staništa

AKTI REGULATIVE UREĐIVANJA PROSTORA

ZAKON O PLANIRANJU I IZGRADNJI (2023)

ZAKON O PROSTORNOM PLANU (2010)

UREDBA O LOKACIJSKIM USLOVIMA (2017)

PRAVILNIK O PROSTORNIM I URBANISTIČKIM PLANOVIMA (2019)

PRAVILNIK O KLASIFIKACIJI OBJEKATA (2015)

PRAVILNIK O LOKACIJSKOJ DOZVOLI (2010)

PRAVILNIH O TEHNIČKOJ DOKUMENTACIJI (2023)

PRAVILNIK O PROGRAMU UREĐIVANJA GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA (2015)

AKTI REGULATIVE KOMUNALNIH DELATNOSTI

ZAKON O KOMUNALNIM DELATNOSTIMA (2018)

ZAKON O STANOVANJU I ODRŽAVANJU ZGRADA (2020)

AKTI REGULATIVE KULTURNOG NASLEĐA I UČEŠĆA JAVNOSTI

ZAKON O KULTURNOM NASLEĐU (2021)

ZAKON O SLOBODNOM PRISTUPU INFORMACIJAMA (2021)

KONVENCIJA O UČEŠĆU JAVNOSTI U PITANJIMA ŽIVOTNE SREDINE (2009)

AKTUELNI ZAKON O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE (2004-2009-2011-2016-2018)

Ovaj zakon sadrži samo **jedan član** koji se odnosi na **javno zelenilo**:

Član 20

*„**Javne zelene površine** u naseljenim mestima i predelima obuhvaćenim prostornim i urbanističkim planovima podižu se i održavaju na način koji omogućava očuvanje i unapređivanje prirodnih i stvorenih vrednosti. Ako se zbog izgradnje objekta unište javne zelene površine, one se moraju nadoknaditi pod uslovima i na način koji određuje jedinica lokalne samouprave. Skupština **jedinice lokalne samouprave posebnom ODLUKOM uređuje opšte uslove zaštite, način podizanja i održavanja** i obnove uništenih **javnih zelenih površina**, kao i vođenje podataka o javnim zelenim površinama“*

ZAKLJUČCI IZ ANALIZE ZAKONA

Opšti zaključci iz analize postojeće regulative:

- **Nema sistemskog rešenja** za regulativu zelene infrastrukture
- **Termin** „zelena infrastruktura“ **nije uveden** u regulativu (postoje bliski termini)
- **Nema zaštite postojećeg stanja** (osim zaštite malog broja objekata zaštite prirode ili kulturnog nasleđa)
- **Nema obaveznosti razvoja koncepta zelene infrastrukture** kao sredstva zaštite životne sredine i uređivanja prostora

ZAKLJUČCI IZ ANALIZE ZAKONA

Najuticajniji zakoni na koncept zelene infrastrukture:

ZAKON O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

ZAKON O PLANIRANJU I IZGRADNJI

ZAKLJUČCI IZ ANALIZE ZAKONA

Najuticajniji zakoni na koncept zelene infrastrukture:

**ZAKON O ZAŠTITI
ŽIVOTNE SREDINE**

**ZAKON O PLANIRANJU
I IZGRADNJI**

- bitan je kao „**krovni**“ zakon
- **ne reguliše** odnos prema ZI, **ne daje smernice** i ograničenja
- ima samo **jedan član (čl. 20)** o zelenim prostorima
- prenosi **nadležnost na lokalni nivo**
- odnosi se samo na „**javne zelene površine**“

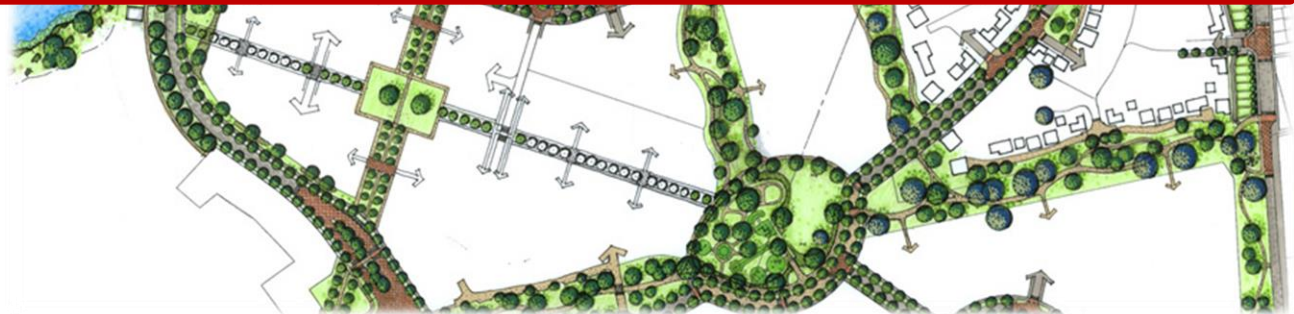
ZAKLJUČCI IZ ANALIZE ZAKONA

Najuticajniji zakoni na koncept zelene infrastrukture:

**ZAKON O ZAŠTITI
ŽIVOTNE SREDINE**

**ZAKON O PLANIRANJU
I IZGRADNJI**

- bitan je jer se ZI mora **planirati**, projektovati i realizovati
- **ne sadrži obavezujuće smernice za ZI**
- ali **nije smetnja** realizaciji ZI...

DOKUMENTI JAVNE POLITIKE

STRATEGIJA ODRŽIVOG URBANOG RAZVOJA REPUBLIKE SRBIJE (2019)

NACIONALNA ARHITEKTONSKA STRATEGIJA (2023)

STRATEGIJA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE – ZELENA AGENDA (u izradi)

Sve tri strategije (na indirektan način)
daju prostor za razvoj zelene infrastrukture

STRATEGIJA ZELENE INFRASTRUKTURE GRADA BEOGRADA (u izradi)

Prva domaća strategija o zelenoj infrastrukturi

STRATEGIJA ODRŽIVOG URBANOG RAZVOJA RS

Strategija održivog urbanog razvoja Srbije (2019) dala je sledeću viziju:

„GRAD KOJI PRUŽA USLOVE ZA DOSTOJANSTVEN ŽIVOT...”.

Da bi se ostvarila takva vizija strategija je postavila, između ostalog, **dva cilja**:

- **unapređenje kvaliteta životne sredine**
- **uređenost prostora**

a kao jedna od mera (koju je i strategija prepoznala) jeste i **razvoj zelene infrastrukture**.

STRATEGIJA ZELENE INFRASTRUKTURE GRADA BEOGRADA (U IZRADI)

Ova strategija **može biti vrlo značajna** jer je predvidela da se kroz neke mere:

- **izmeni lokalna regulativa**
- **pokrenu inicijative za izmene i dopune republičke regulative**

ELEMENTI ZELENE INFRASTRUKTURE U PLANOVIMA

Prostorni planovi

PROSTORNI PLAN REPUBLIKE SRBIJE

REGIONALNI PROSTORNI PLAN

PROSTORNI PLAN JEDINICE LOKALNE
SAMOUPRAVE

PROSTORNI PLAN PODRUČJA POSEBNE
NAMENE

Urbanistički planovi

GENERALNI URBANISTIČKI PLAN

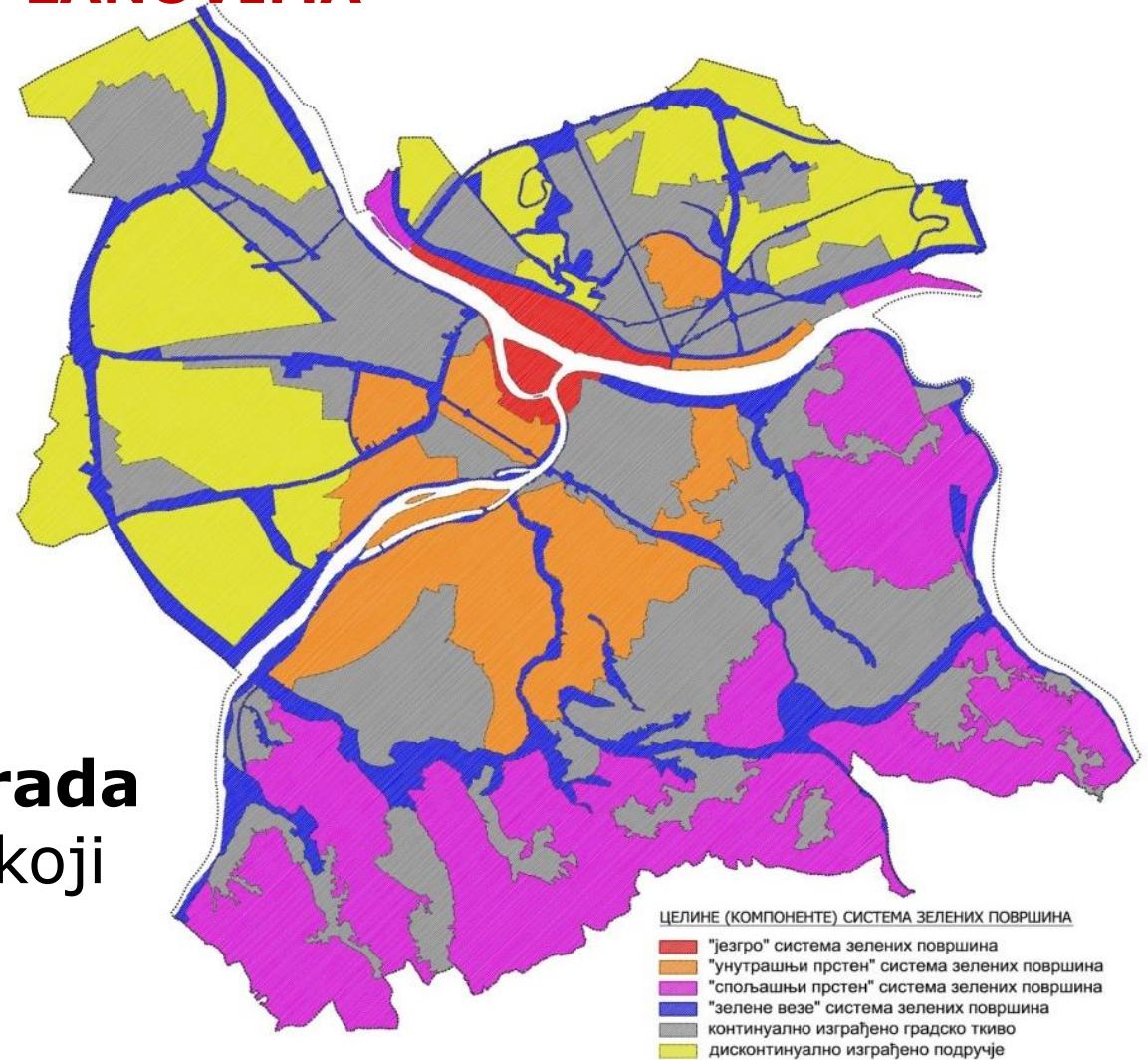
PLAN GENERALNE REGULACIJE

PLAN DETALJNE REGULACIJE

Za urbanu ZI su **najznačajniji GUP i PGR**
Analizirani **planovi** (Subotica, Niš, Valjevo...) **imaju različite pristupe i**
ne sadrže dovoljno obavezujućih smernica.

ELEMENTI ZELENE INFRASTRUKTURE U PLANOVIMA

PGR sistema zelenih površina Beograda je u Srbiji za sada **najrazvijeniji plan** koji tretira zelenu infrastrukturu.

*PGR sistema zelenih površina Beograda - komponente
(Urbanistički zavod Beograda, 2019)*

PUT KA ZAKONSKOJ REGULATIVI ZELENE INFRASTRUKTURE U SRBIJI

MERE ZA BUDUĆNOST

1. KORIŠĆENJE I PRIMENA DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

2. RAZVOJ SISTEMSKOG MODELA REGULATIVE

3. PROMENE „KROVNIH“ ZAKONA

4. IZRADA NOVIH REGULATORNIH AKATA (ZAKONA/PRAVILNIKA/ODLUKA)

5. MERE IMPLEMENTACIJE

1. KORIŠĆENJE I PRIMENA DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

U periodu **2018. do 2023.** sprovedena su **4 istraživanja** u vidu anketa i radionica **o zelenoj infrastrukturi.**

Cilj je bio da se **registruju problemi** i **ponude moguća rešenja.**

Radionica 31.10.2018.

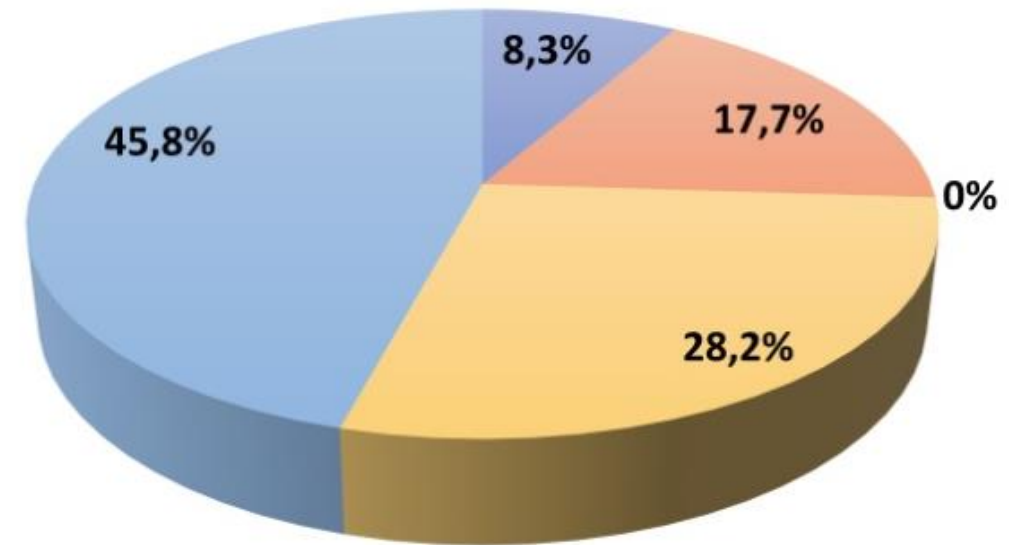
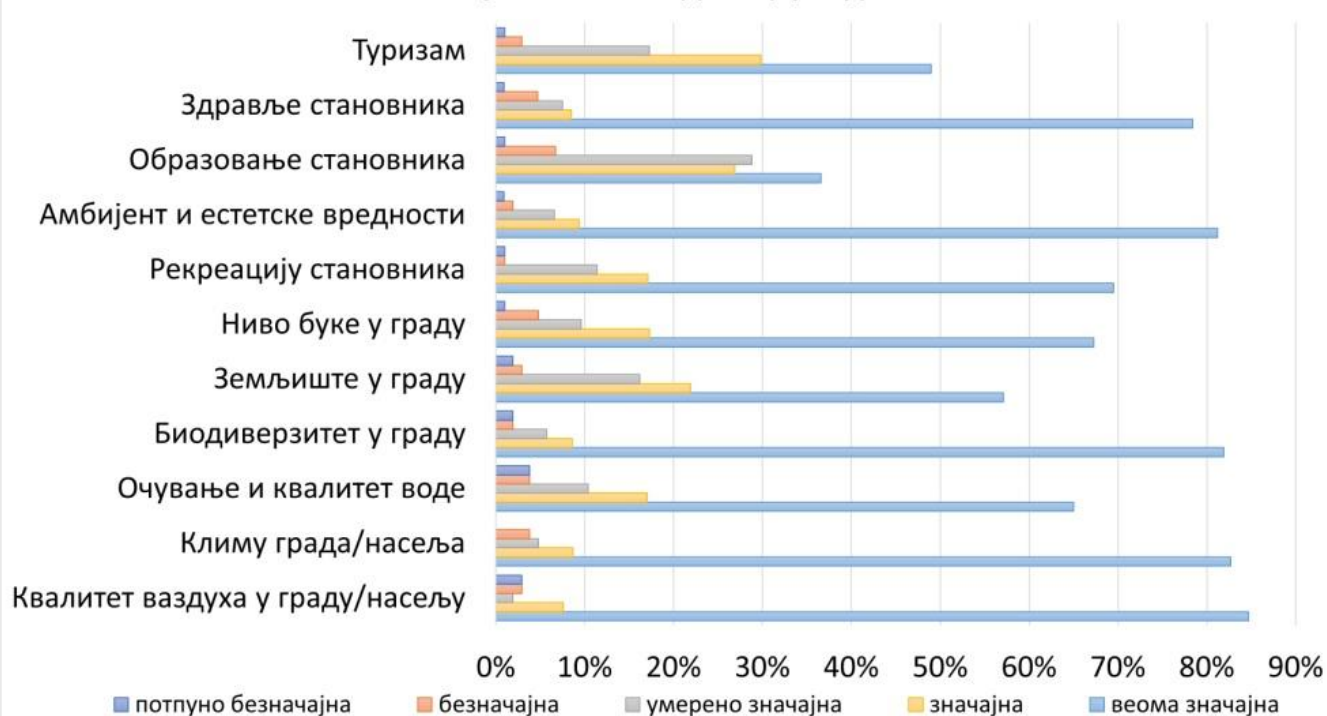

1. KORIŠĆENJE I PRIMENA DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

Elektronska anketa (oktobar, 2019)

Elektronska anketa (oktobar, 2020)

Значај зелене инфраструктуре за:

- Закон о заштити животне средине
- Закон о планирању и изградњи
- Закон о комуналним делатностима
- у сва три наведена
- у оквиру свих релевантних Закона

1. KORIŠĆENJE I PRIMENA DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

Radionice „Strategija zelene infrastrukture Beograda“
(*2. oktobar i 24. novembar 2023*) - 42 predstavnika iz 33 institucije.

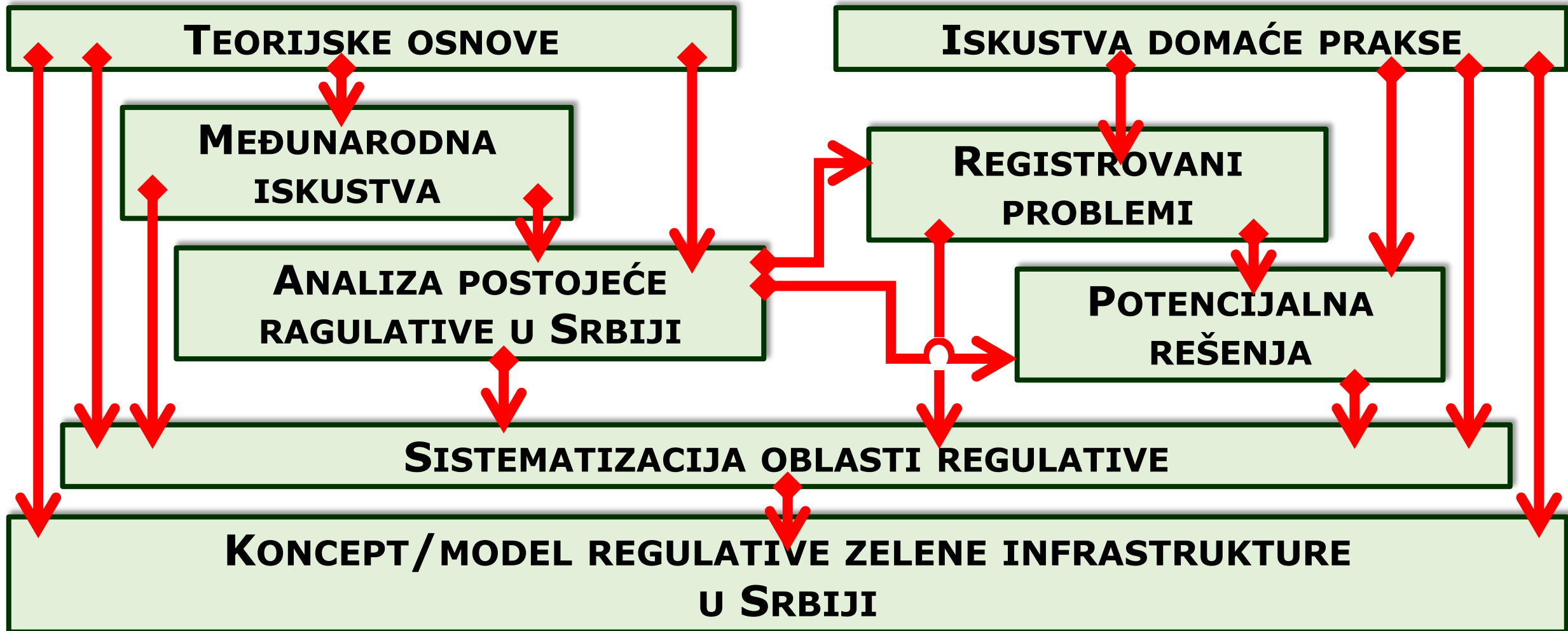
1. KORIŠĆENJE I PRIMENA DOSADAŠNJIH ISTRAŽIVANJA

Dobijeni odgovori iz radionica i anketa registruju **probleme** i nude **rešenja**. Oni su ogroman **izvor podataka**, razvrstan u **7 oblasti**:

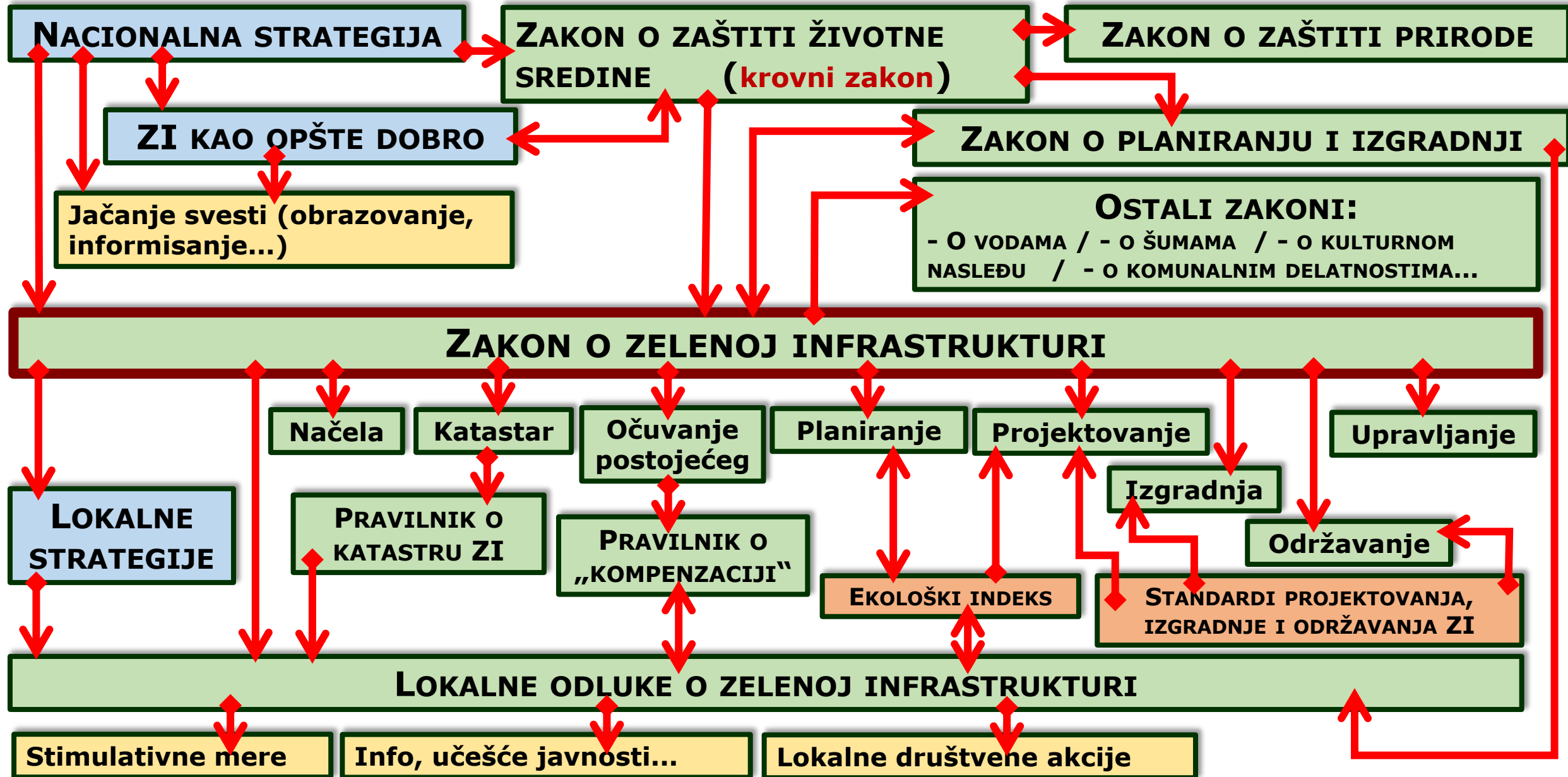
1. Formiranje **pravnog okvira** ZI
2. **Očuvanje** postojećih elemenata ZI
3. Regulativa **planiranja** ZI
4. Unapređenje regulative **projektovanja i izgradnje**
5. Unapređenje regulative **održavanja** ZI
6. Regulisanje **upravljanja** ZI
7. Unapređenje **svesti**, znanja i informisanost o ZI

2. RAZVOJ SISTEMSKOG MODELA REGULATIVE

Razvoj modela podrazumeva **proces rada na modelu** regulative koji je prilagođen uslovima u Srbiji.

SISTEMSKI MODEL REGULATIVE ZELENE INFRASTRUKTURE

3. PRILAGOĐAVANJE „KROVNIH“ ZAKONA:

- ZAKON O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE
- ZAKON O PLANIRANJU I IZGRADNJI

Strateško opredeljenje treba da bude da je **zelena infrastruktura OPŠTE DOBRO**, čime se ustanovljuje specifičan odnos za formiranje regulative (ZI dobija bolji **status**).

Ako „opšte dobro“ razumemo kao pojam koji se odnosi na ono što je **zajedničko i korisno za sve** ili većinu članova zajednice, onda zelena infrastrukt. jeste takvo dobro, **naročito u urbanoj sredini**.

Kao dobar **uzor** može poslužiti **Zakon o šumama** koji (kroz obaveznu doznaku) **štiti šume kao dobro od opšteg interesa bez obzira na oblik svojine**.

3. PRILAGOĐAVANJE „KROVNIH“ ZAKONA:

- ZAKON O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE
- ZAKON O PLANIRANJU I IZGRADNJI

Elementi koje bi zamenili postojeći član 20 *Zakona o zaštiti životne sredine*:

1. definisanje zelene infrastrukture kao **opšteg dobra**;
2. uvođenje obaveze formiranja **baze podataka** (katastra) o zel. infrastr;
3. propisivanje obaveze da se prostornim i urbanističkim planovima i projektima moraju **valorizovati i čuvati postojeći elementi** zelene infrastrukture i uklapati u novoprojektovanja rešenja;
4. propisivanje **obaveze** nadoknade (**kompensacije**) za eventualno uklonjene elemente zelene infrastrukture;
5. uvođenje odrednice koja govori da se bliže regulisanje zel. infr. **uređuje** donošenjem novog akta - **Zakona o zelenoj infrastrukturi**.

4. FORMIRANJE NOVIH REGULATORNIH AKATA O ZELENOJ INFRASTRUKTURI

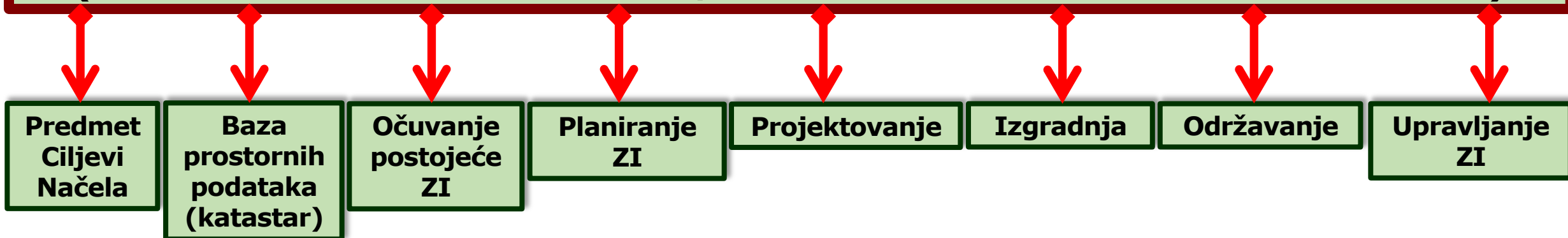
Novi regulatorni akti:

- **Zakon (ili Pravilnik) o zelenoj infrastrukturi**
- Lokalne **Odluke o zelenoj infrastrukturi**

REGULATORNI AKTI ZELENE INFRASTRUKTURE

(ZAKON O ZELENOJ INFRASTRUKTURI / LOKALNA ODLUKA O ZELENOJ INFRASTRUKTURI)

Sadržaj (poglavlja) potencijalnih regulatornih akata o zelenoj infrastrukturi

5. MERE IMPLEMENTACIJE

(mere su uglavnom predložili profesionalci i institucije kroz ankete)

FORMIRANJE ZAKONSKOG OKVIRA

Državni nivo

(prilagođavanje „krovnih“ zakona, izrada zakona ili pravilnika o ZI, podsticaji, podzakonski akti...)

Lokalni nivo

(lokalne strategije, lokalne Odluke, lokalne uprave za ZI, stručna tela, lokalne stimulatívne mere...)

DRUŠTVENE MERE

Razvoj i jačanje svesti

(informisanje, učešće javnosti, društvene akcije, građanske inicijative...)

Organizaciono-finansijske mere

(fondovi, konkurencija, porez na zagađenje, razvoj zadužbinarstva...)

PROFESIONALNE MERE

Razvoj normativa za **planiranje** (ekološkog indeksa i dr)

Razvoj **standarda** (u projektovanju i izgradnji)

Razvoj **stručnog obrazovanja i obuke**

Razvoj **procedura**, metoda, tehnika, modela...

Razvoj **novih tipova zelenih prostora**...

A stylized map background showing a river (blue) flowing through a landscape with green fields and purple urban areas. A road or path is visible crossing the river.

PUT KA ZAKONSKOJ REGULATIVI ZELENE INFRASTRUKTURE U SRBIJI

UMESTO ZAKLJUČKA

Postojeća regulativa u Srbiji ne zadovoljava potrebu **zaštite** elemenata **i razvoj koncepta** zelene infrastrukture kroz odgovarajuće uređivanje prostora (očuvanje, planiranje, projektovanje, izgradnju, održavanje i upravljanje).

Planovi su jedini regulatorni akti, ali je **pristup neujednačen** jer **nema jasnih smernica**.

Sa stanovišta regulative u Srbiji zelena infrastruktura se mora posmatrati iz **dva dela**:

- **urbana ZI** (na građevinskom zemljištu) - **nema svoju regulativu**
- **vangradska ZI** - **ima regulativu** kroz zakone o šumama, o vodama, o poljoprivrednom zemljištu, o zaštiti prirode)

Rešenja regulative zelene infrastrukture treba da budu:

- **efikasna i primenjiva**
- **dinamična i prilagodljiva**
- **prihvatljiva** i za društvo i za profesionalnu zajednicu
- da imaju i **kvalitativni i kvantitativni izraz**

Moguće rešenje za primenljivost je **razvoj ekološke (zelene) sertifikacije prostora na osnovu EKOLOŠKOG INDEKSA.**

Хвала на пажњи.

Hvala na pažnji.

Hvala za vašo pozornost.

